

Tlaxcala Bildirgesi (ICOMOS, 1982) “Küçük Yerleşimlerin Canlandırılması”

(Declaration of Tlaxcala (ICOMOS, 1982) on the Revitalization of Small Settlements)

25-28 Ekim 1982 tarihinde Trinidad, Tlaxcala’da düzenlenen ve Meksika Ulusal ICOMOS Komitesi tarafından “Küçük Yerleşimlerin Canlandırılması” başlığı altında düzenlenen üçüncü Yapı Mirası Korunması Hakkında Inter-Amerikan Sempozyumu’na katılan katılımcılar Meksika temsilcilerine ve organizasyon komitesine, kendilerini çok kibar bir şekilde karşıladıkları ve başarılı sonuçlar ile yüksek muamele standartlarındaki memnuniyetlerini ifade etmek istemektedirler.

En çok ve özellikle, misafirperverliği için Tlaxcala devleti hükümetine teşekkür etmeyi bir borç bilmekte ve Amerika’nın bütün halklarının aşırı ilgi duyduğu tarihin korunmasına, emanet edilen mimari ve şehir mirasını korumak için gösterdiği çabaları gözlemlemekten mutluluk duymaktadır.

Küçük yerleşmelerin mimari ve çevresel mirasını tehdit eden tehlikeler açısından Amerika’da şu anda hüküm süren durumu sorguladıktan sonra, delegeler aşağıdaki kararları benimsemeye karar vermiştir:

1a. Küçük yerleşmelerin, kültürlerimize tanıklık etmeyi üstlenen yaşam şekillerinin sırdaşları olduğunu, onlara uygun ölçeği ellerinde tuttuklarını ve aynı zamanda yaşayanlarına bir kimlik veren topluluk ilişkilerini nitelendirdiğini tekrar ileri sürmektedir.

2a. Küçük yerleşmelerin korunması ve iyileştirmesi etik bir zorunluluk ve her devlet hükümeti ile yerel yönetim için bir sorumluluk olduğunu ve toplumlarının kasaba veya köylerinin korunması hakkında karar verme ve doğrudan bu kararları uygulamada rol alma hakları olduğunu yeniden doğrulamaktadırlar.

3a. Chapultepec Tüzüğü tarafından oluşturulduğu ve Morelia Sempozyumu ile diğer Amerikan uygulamalı muhafazakârları toplantılarında ifade edilen ilişkide yansıtıldığı gibi, küçük yerleşmelerin çevresel ve mimari mirası yenilenemeyen bir kaynaktır ve bunların korunması, yürütme politikası nedenleriyle bozulma veya tahrif olma riskini oluşturmadıkları garantisini verecek, dikkatle geliştirilen yöntemleri gerektirmektedir.

4a. Küçük yerleşmelerde yaşayan toplumların refahını koruma amacını taşıyan girişimlerin ilgili mekanların ve onların özel yaşam şekillerinin geleneklerine titiz saygı temeline dayanması gerektiği konusunda hemfikirdirler. Aynı zamanda şu anda kıtayı etkilemekte olan ekonomik kriz durumunun, küçük yerleşmelerin kimliğini koruma çabalarını sınırlandırmaması gerektiği; tersine, böyle zor durumların üstesinden gelinirse, kolektif bilincimizin maddi ifade şekillerinde ve geçmişe ait kültürel başarılarda güven olması gerektiği konusunda da hemfikirdirler.

5a. Dahası, tüketim alışkanlıklarının ve çoklu iletişim medyası aracılığıyla yollarını bulan geleneklerimize yabancı davranışın özellikle küçük yerleşmelerde kendi değerlerimiz için ayıplamayı teşvik etme yoluyla kültürel mirasın yok olmasına yardımcı olduklarını gözlemlemektedirler; bu nedenle hükümetleri, yüksek öğrenim kurumlarını ve mirasın korunması ile ilgili kamu ve özel kişilikleri, medyayı bu eylemin etkilerine karşı koymak için kendi düzenlerinde kullanmaya sevk etmektedirler.

6a. Küçük yerleşmelerin terk edilmesi eylemiyle ve orta ölçekli ve büyük kasabaların ilerleyen nüfus patlaması ile mücadele etmenin bir aracı olarak – bahsedilen yerleşmelerin mevcudiyetine darbe vuran bir olgu – bölgesel planlamanın önemini tekrar ileri sürmektedirler. Ve bir mekânın şehir kuruluşu ile mimari niteliklerini korumak için tasarlanan her hareketin aslında nüfusunun sosyo-ekonomik koşulları ile şehir merkezlerindeki yaşam kalitesinin iyileştirilmesi yolunda bir mücadele olması gerektiğini işaret etmektedirler. Bu nedenle hükümetlere ve yetkili kuruluşlara küçük yerleşmelerin nüfus azalmasını durdurmak için uygulamalı donanım ile birlikte uygun şekilde bütünleştirilmiş bir altyapı sağlamalarına çağrıda bulunmaktadır.

7a. Kırsal yerleşmeler ile küçük kasabaların geleneksel çevresi korunacaksa ve çağdaş yerel mimaride ifade devamlılığı olacaksa, geleneksel materyallerin ve tekniklerin kullanılabilir olması gerektiğini düşünmektedirler ve bunların bulunmadığı yerlerde görsel etkilerin herhangi bir göze çarpan bozulmasını gerektirmeyen ve hem yerel, fiziksel ve coğrafik koşulların hem de nüfusun yaşam şeklinin gerekliliklerini karşılayan muadillerin kullanılmasını düşünmektedirler.

Tavsiyeler:

Sempozyuma devam edenler çeşitli uluslararası metinlerde açıklandığı gibi daha önce Amerika'da, Quito, Chapultepec ve Morelia'da küçük yerleşmelerin korunmasıyla ilgili düzenlenen toplantılarda verilen tavsiyeler dahil olmak üzere Uluslararası Anıtlar ve Yerler Konseyi'nin çalışmasına ilham veren ilkeleri yeniden ileri sürmekte ve sıra kendilerine geldiğinde Amerika'da ICOMOS Komiteleri tarafından ve diğer uzmanlar tarafından dolaşım ve yönetimlere, profesyonel birliklere, ilgili alandaki yetkili kuruluşlara ve üniversiteler, mimarlık okulları ve diğer kuruluşlara tabiat için aşağıdaki tavsiyeleri benimsemektedirler.

Aşağıdaki tavsiyeler sunulmuştur:

1. Küçük yerleşmelerin korunması ve canlandırılmasına bakarak herhangi bir girişimin, alanın tarihi, antropolojik sosyal ve ekonomik görünümünü ve canlandırma için olasılıkları kapsayan bir programın parçası olarak tasarlanması, yüzeysel ve etkisiz olmadığı takdirde tavsiye edilmektedir.

2. Küçük yerleşmelerin korunması, restorasyonu ve canlandırılması lehinde olarak herhangi bir çabanın önemli ön koşulu olarak disiplinler arası katılıma teşvik sağlanması tavsiye edilmektedir.

3. İletişim, sağlık, eğitim, elektrikleendirme vb. gibi şeylerle ilgili kamu hizmet idarelerinin, en iyi niyetlerle üstlenilen etkinliklerinin; tersine, kültürel miras ve bir bütün olarak toplum için o mirasın korunmasından ortaya çıkan faydaların değerlerini göz ardı ediyor veya takdir edemiyorlarsa, küçük toplumlara zarar verilmesine neden olabileceği gerçeğinin hakkıyla bilincinde olması tavsiye edilmektedir.

4. Hem ulusal politikalar hem de özel yasama ve teknik ilerlemede daha iyi sonuçlar elde edilecekse, çeşitli bölgelerde deneyimin paylaşılmasının önemli olduğu tavsiye edilmektedir. Uluslararası doğaya ait veya özellikle Amerikan dünyasıyla bağlantılı bilgi en önemlisidir. Bir kez daha, amaç için tasarlanan yayımların faydasına vurgu yapılmakta ve gereken çeşitli bireysel konularda Amerikan çalışma gruplarının oluşturulması teklif edilmektedir.

5. Bireysel malzemelerin kullanımı ve yerel geleneksel yapı tekniklerinin korunmasının, küçük yerleşmelerin yeterince korunmasında asli olduğu ve herhangi bir yeni çalışmanın bizim çağımızın belirtisini taşıyamaması gerektiği tavsiye edilmektedir. Bu gibi malzemelerin ve tekniklerin

mevcut oldukları yere kullanılmasında içsel prestiji ve değeri arttırmak ve hatırlatmak ve onları, ilgili toplumların akıllarında artan bir kuvvet ile canlı tutmak için çaba göstermek acil bir konudur.

6. Latin Amerika hükümetlerinin, karşıladığı barındırma olasılıkları ve yapı mirasını canlı tutmanın pratik bir yolu olarak küçük yerleşmeler ve daha küçük kasabalarda meskenlerin kazanılması, bakımı, korunması ve yenileme için fonların bağışlanmasının kamu ilgisinde ele alınması tavsiye edilmektedir. Bu amaçla yerel tekniklerin ve malzemelerin kredi borçları için elverişli olacak şekilde kullanıldığı binaları mümkün kılmak için fonların tahsis edilmesini yöneten kuralların islahı olmalıdır.

7. Mimarlık okullarının yenilenmesinde yüksek lisans ve yenileme doktoralarını oluşturması ve sürdürmesi gerekmektedir ve temel eğitim özetlerinde mimari ve kasaba plancılığı mirasının, korunmasının ve yenileme sorunlarının ve hem yerel mimari hem de geleneksel bina teknikleri bilgisinin onların profesyonel uzmanlık kapasitelerinin, hizmetlerini gerektiren toplumlara kullanışlı bir şekilde uymasını mümkün kılmak için takdir edilmesinin önemine bağlı olarak tahsis edilmesi gerektiği tavsiye edilmektedir.

8. Tanınan kolejler ve mimar cemiyetlerinin, küçük yerleşmelerin bakımı için onlar üzerinde devredilen sorumluluğunun, bu sorun hakkında bilgi derleme ve yaymanın ve bu sonuca programları ve operasyonları tavsiye etmenin ileri farkındalığını teşvik etme yeterliliğindeki mimari mirasın korunması için komisyonlar kurulması gerektiği tavsiye edilmektedir.

9. Bölgedeki ülkelerin temsilcilerinin, henüz yapmamışlarsa, uluslararası kuruluşlarda destek ve teknik yardım için elverişli olacak şekilde hükümetlerini UNESCO Dünya Mirası Konvansiyonu (16 Kasım 1972) Protokolü'nü onaylaması için her gayreti göstermesi tavsiye edilmektedir.

Aşağıdaki imza sahibi 28 Ekim 1982 tarihinde Trinidad'da, Yapı Mirasının Korunması hakkında üçüncü Inter-Amerikan Sempozyumunun nihai oturumu ile onaylanan sonuçları ve tavsiyeleri içeren ve "Tlaxcala Deklarasyonu" olarak bilinen mevcut metnin gerçekliğini onaylamaktadır.

Öğrenci Çevirmen: Şelale Dahyan

Öğrenci Proje Asistanı: Yaşar Serkal Yıldırım